

– непараметричних факторів – димту-факторів, які б враховували якісні впливи на функцію з боку зовнішнього середовища;

– вибір факторів, що включаються в модель, доцільно проводити на основі оцінювання суттєвості та значущості кореляційних зв'язків.

Література

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» (ст. 16) від 04.07.2002 р. №40-IV.

2. Буга Н., Тарасов І. Модель інноваційного розвитку проблемних регіонів / Н. Буга, І. Тарасов // Економіст. – 2007. – №7. – С. 48–50.

3. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.

4. Пруненко Д.О. Економетричні моделі залежностей показників розвитку регіонів України від факторів / Д.О. Пруненко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – №6. – С. 118–123.

5. www.ukrstat.gov.ua

6. www.in.gov.ua

V.I. МАКСИМОВИЧ,

к.е.н., доцент, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

Інвестиційний механізм соціальної сфери

У статті розглянуто економічну природу та особливості соціальної сфери. На основі проведеного дослідження запропоновано власне бачення понять «інвестиції» та «соціальна сфера», а також структури складових соціальної сфери. Вивчено інвестиційний механізм елементів соціальної сфери та методи формування інвестиційних ресурсів.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційні ресурси, соціальна сфера, складові соціальної сфери, інвестиційний механізм.

В статье рассмотрены экономическая природа и особенности социальной сферы. На основе проведенного исследования предложено собственное видение понятий «инвестиции» и «социальная сфера», а также структуры составляющих социальной сферы. Изучен инвестиционный механизм элементов социальной сферы и методы формирования инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционные ресурсы, социальная сфера, составляющие социальной сферы, инвестиционный механизм.

The paper considers the nature of economic and features of social sphaera. Based on the research proposed own vision of the concepts of «investment» and «social sphaera» and the components of social structure. We study the investment mechanism of social elements and methods of investment resources.

Постановка проблеми. Сучасний етап у розвитку національної економіки набрав соціального забарвлення. Уряд України обрав соціальний напрям економічної політики, оскільки економічний розвиток держави неможливий без забезпечення соціального благополуччя суспільства. Політика соціально спрямованої держави має зосереджуватися на поєднанні економічного розвитку із розв'язанням важливих соціальних проблем, обґрунтуванням шляхів створення та-

кого суспільства, в якому інтереси людини є пріоритетними. На сьогодні стає цілком очевидним той факт, що без належного стимулювання інвестиційних процесів стає неможливим повноцінний економічний розвиток держави.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. В науковій економічній літературі дослідженню категорії «інвестиції» присвячені праці В. Гринькової [1], А. Дуки [2], В. Коюди, Т. Лепейко, Т. Майорової [3], А. Пересади [4], В. Чернова [5], В. Шеремети [6]. Термін «соціальна сфера» увійшов у теорію та практику в 70-х роках минулого століття, його дослідженнями займалися Б. Данилишин [7], М. Долішній [8], В. Куценко [9], Т. Писаренко [10], В. Проскураков [11], М. Руткевич [12], У. Садова [13], А. Самоукін [11], В. Третяк [14] та інші.

Важливого значення на даному етапі розвитку держави набувають інвестиції в соціальну сферу, адже вони забезпечують соціальні та економічні потреби сучасного суспільства. Економічне зростання та підвищення добробуту населення є взаємопов'язаними процесами, тому першочергове завдання полягає у формуванні і поширенні механізму соціального інвестування та практичного залучення місцевої влади, бізнес-структур та недержавних організацій до вирішення проблем соціальної сфери.

Мета статті. Дослідити інвестиційний механізм соціальної сфери через забезпечення її складових інвестиційними ресурсами.

Виклад основного матеріалу. Для формування ефективного інвестиційного механізму соціальної сфери необхідно дослідити теоретико-методологічні основи, а саме сутність дефініцій «інвестиції» та «соціальна сфера», вивчити їх економічну природу.

Поняття «інвестиції» вивчало велике коло науковців, і кожен з них збагачував його в розрізі своїх досліджень. Так, варто відзначити, що, на думку В.М. Гриньової, під інвестиціями слід

розуміти багатоаспектні вкладення капіталу, що можуть реалізуватися у різних формах і характеризуватися різними особливостями. Інвестори ж мають за мету не тільки отримання прибутку та досягнення соціального ефекту, як говориться у Законі України «Про інвестиційну діяльність», а й переслідують економічні та зовнішньоекономічні цілі [1, с. 16].

А.П. Дука визначає інвестиції як первинну економічну категорію, бо вони є базою побудови ієрархії цих категорій та в своїй основі відображають відтворення суспільного капіталу, як вкладення капіталу в галузі економіки в середині держави та за кордоном. Під інвестиціями автор розуміє всі види економічних ресурсів, які вкладаються у поточному періоді у відповідні об'єкти, створення яких сприяє забезпеченню розширеного відтворення, а використання компенсує інвестору відмову від поточного споживання вкладених ресурсів шляхом отримання у майбутньому вигід [2, с. 44–45].

Заслугує на увагу розуміння інвестицій Т.В. Майоровою як складного та змістовного поняття, що інтегрує в собі складні економічні процеси, які впливають на виробництво, розподіл, обмін та споживання, тобто вони є фундаментальною основою суспільного відтворення. На думку автора, інвестиції слід розглядати з двох позицій – майнового та витратного підходу. З позиції майнового – під інвестиціями слід розуміти перетворення абстрактного (грошового, фінансового, матеріального чи нематеріального) капіталу в майнову спроможну вартість. Згідно з витратним підходом взаємозв'язок між виробництвом та інвестиціями здійснюється через фінансові відносини. Інвестиції не можуть існувати поза фінансовими процесами, адже вони є їх логічним продовженням [3, с. 8–9].

Проте не слід забувати і про визначення поняття «інвестиції» у Законі України «Про інвестиційну діяльність» [15], згідно з яким інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери; рухоме та нерухоме майно; майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, але не запатентованих; права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності.

Дослідивши різні підходи до трактування поняття «інвестицій», варто зазначити, що кожне з них є обґрунтованим і розкриває економічну природу даної категорії з різних боків. На нашу думку, інвестиції варто трактувати як вкладення будь-якого капіталу інвестора для задоволення його економічних і соціальних потреб. Наслідком інвестиційної діяльності є або зміна титулу власності, або забезпечення процесу відтворення елементів економічної системи.

Як зазначалося вище, особливого значення з огляду на сучасні пріоритети економічної політики набуває інвесту-

вання в соціальну сферу, тому необхідно дослідити економічну природу даного поняття. Наведемо деякі визначення. Так, на думку М. Руткевича, соціальна сфера охоплює інтереси соціальних груп, відносини суспільства та особистості, умови праці та побуту, здоров'я та вільного часу [12, с. 28].

У роботах В. Проскурякова та А. Самоукіна [11, с. 35–36] ми знаходимо розуміння соціальної сфери як діяльності підприємств, закладів та організацій, а також окремих громадян, пов'язаних із обслуговуванням населення. Слід також звернути увагу на поділ авторами ланок соціальної сфери з урахуванням економічної ролі у відтворювальному процесі:

1. Наука та наукове обслуговування створюють ультраструктурний комплекс у соціальній сфері і є джерелом удосконалення матеріальних та нематеріальних ресурсів, оскільки наукові відкриття започатковують усі подальші соціально-економічні перетворення в матеріальному виробництві та соціальній сфері.

2. Освіта, культура, мистецтво, охорона здоров'я, фізична культура та спорт складають базовий культурний комплекс соціальної сфери, значення якого полягає в одночасному відтворенні людини як працівника суспільства і особистості. Його компоненти безпосередньо впливають на ефективність суспільного виробництва шляхом формування загальноосвітніх та професійних знань працівників.

3. Житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування населення, роздрібна торгівля, ресторанне господарство, транспорт, зв'язок, соціальне забезпечення, фінансово-кредитне та страхове обслуговування формують інфраструктурний комплекс, який забезпечую підтримку життєдіяльності людини.

В. Куценко розуміє соціальну сферу як сукупність матеріальних фінансових і трудових ресурсів, а також різноманітних відносин, які виникають у процесі їх взаємодії. Її розвиток покликаний формувати таку систему цінностей, яка б сприяла підвищенню життєвого рівня населення; визначає процеси відтворення трудових ресурсів, їх кількість і якість, рівень науково-технічного розвитку продуктивних сил, духовне життя суспільства [9, с. 16].

На нашу думку, соціальна сфера – це система, яка охоплює сукупність державних і приватних інститутів та суспільні відносини, що виникають з приводу їх взаємодії з людським ресурсом, для забезпечення задоволення матеріальних, духовних та соціальних потреб людини.

Соціальна сфера має економічне і соціальне значення для розвитку суспільства. Економічне значення виявляється в формуванні умов надання послуг, необхідних для відтворення робочої сили, зростання продуктивності її праці. Соціальна роль даної сфери полягає у підвищенні рівня і поліпшенні умов життя людей.

Здійснивши ґрунтовний аналіз понять «інвестиції» та «соціальна сфера» спробуємо охарактеризувати інвестицій у соціальну сферу та визначити їх особливості. Перш за все під інвестиціями в соціальну сферу варто розуміти вкладен-

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

ня будь-якого капіталу в об'єкти соціальної інфраструктури та людський ресурс з метою отримання соціального чи економічного ефекту, в результаті чого буде забезпечуватись процес відтворення елементів економічної системи.

Суб'єктами соціальних інвестицій можуть бути держава, підприємства, домогосподарства, фінансово-кредитні установи та некомерційні організації. Важко визначити ступінь важливості того чи іншого суб'єкта, кожен із них впливає певною мірою на розвиток соціальної сфери. Повноцінними соціальними інвестиціями вважаються усвідомлені дії суб'єктів, спрямовані на вкладення ресурсів в соціальну сферу в напрямку поліпшення умов якості життя місцевого населення і на приріст соціального капіталу, в який включається якість соціальних комунікацій, ступінь довіри між людьми, соціальна солідарність, готовність прийти на допомогу і готовність до спільної роботи на загальне благо.

Роль держави є не менш важливою, аніж роль приватного сектору. Завдання держави при здійсненні інвестицій у соціальну сферу полягає у підвищенні якості життя населення. Як в усіх розвинених країнах світу, соціальна сфера є здебільшого пріоритетом держави, адже деякі галузі є менш привабливими для приватних інвестицій. Переважна більшість галузей соціальної сфери вимагають підтримки на державному рівні, до прикладу: середня освіта, наука, медицина, культура і мистецтво. Однак на сьогодні думки суспільства щодо цього неоднозначні. Деякі галузі стають пріоритетом приватного сектору, наприклад галузі спорту та туризму, реклама, громадське харчування, розваги, сфера послуг.

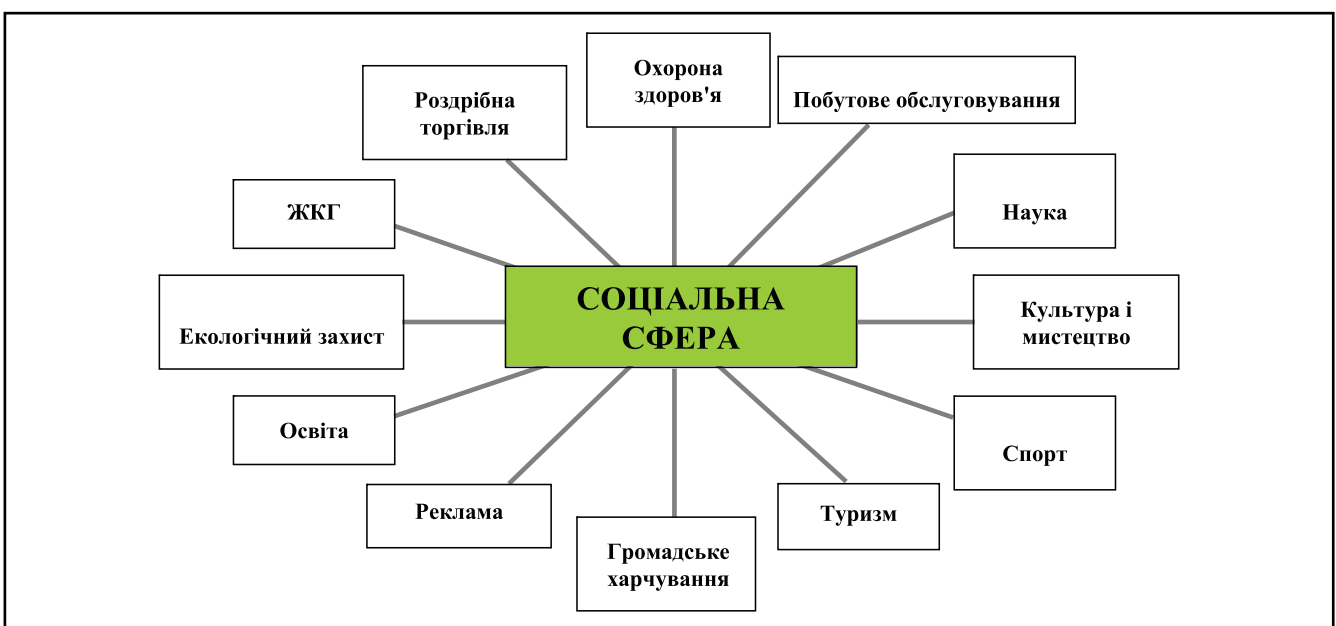
Соціальні інвестиції, як і будь-які інші інвестиції, вимагають сприятливого клімату, розвинутого інвестиційного ринку та його інфраструктури. Як показує практика, не завжди вистачає внутрішніх ресурсів, тому держава має сприяти формуванню привабливого інвестиційного клімату для залучення не

тільки іноземного капіталу в соціальну сферу шляхом поліпшення політичних, правових, соціальних та економічних умов в державі, а й активізації потенційних внутрішніх інвесторів.

Для активізації інвестиційної діяльності в соціальній сфері слід підібрати індивідуальний найоптимальніший інвестиційний механізм для кожної окремої складової соціальної сфери з метою її підтримки та розвитку через забезпечення достатнього обсягу інвестиційних ресурсів. Кожна складова соціальної сфери є особливою в своїй діяльності та потребах, тому й вимагає особливого (індивідуального) підходу при розробці інвестиційного механізму.

Необхідний чіткий підбір та збалансованість методів формування інвестиційних ресурсів. У науково-навчальній літературі акцентується увага на таких методах, як самофінансування, акціонування, кредитне фінансування, бюджетне фінансування та змішане фінансування. Кожен з цих методів включає свої джерела фінансування. Самофінансування може здійснюватися за рахунок нерозподіленого прибутку, з фонду амортизаційних відрахувань, із страхових фондів та надлишків основних та оборотних коштів. При акціонуванні інвестиційні ресурси формуються від емісії простих та привілейованих акцій. Кредитне фінансування забезпечується банківським інвестиційним кредитом, державним інвестиційним кредитом, міжнародним інвестиційним кредитом, фінансовим лізингом та емісією облігацій. Бюджетне фінансування включає кошти державних асигнувань та бюджетного інвестування окремих державних проектів та програм. Змішане фінансування являється комбінацією вище перелічених методів формування інвестиційних ресурсів у довільній формі.

Закон України «Про інвестиційну діяльність» [15] визначає такі джерела фінансування інвестиційної діяльності: власні фінансові ресурси інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій та стихійно-

Складові соціальної сфери

Складено автором самостійно.

го лиха, грошові нагромадження та заощадження громадян та юридичних осіб); позичкові фінансові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити); залучені фінансові кошти інвестора (кошти одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян та юридичних осіб); бюджетні інвестиційні асигнування; безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян.

До соціальної сфери можемо віднести такі складові та зобразити їх на рисунку.

Варто більш детально розглянути вищенаведені складові, визначити специфіку їхньої діяльності, а також механізм інвестування.

У секторі охорони здоров'я розуміємо діяльність держави чи приватних осіб, метою якої є організація та забезпечення доступного медичного обслуговування населення. Підвищення ефективності діяльності людини відіграє вирішальну роль в економіці держави, а вплив системи охорони здоров'я на здоров'я людей – відповідно на економічне зростання та соціальне благополуччя. Назріла необхідність подальшого розвитку національної системи охорони здоров'я та політики громадського здоров'я, а також нарощування масштабів діяльності у цій сфері. Важливим є забезпечення рівного доступу до послуг охорони здоров'я, прозорий механізм фінансування охорони здоров'я, дотримання принципу підзвітності стосовно витрат державних коштів на цілі охорони здоров'я.

Система охорони здоров'я включає набагато більше, ніж робота лікарів та лікарень, вона охоплює всі компоненти діяльності суспільства і різних його структур, що впливають на здоров'я суспільства. Важливо не тільки інвестувати в охорону здоров'я, а й звітувати про те, як витрачаються кошти і як здійснюється вибір відповідних технологій, а також ґрунтовно доводити, що вибрані методи є оптимальними і використовуються правильно.

Інвестиційні ресурси мають бути направлені не тільки на забезпечення новітнім устаткуванням, обладнанням закладів охорони здоров'я та медичними препаратами, а й на управління міграцією кадрів, підвищення якості та ефективності медичних послуг, створення нових професій, підвищення ролі лікарів, навчання й підвищення кваліфікації персоналу, адже медичний персонал є чи не найголовнішою складовою галузі охорони здоров'я.

На сьогодні спостерігається відчутне недофінансування цієї галузі за рахунок Державного бюджету України. Покращення ситуації охорони здоров'я можна значно прискорити залучаючи приватні інвестиції юридичних та фізичних осіб, спрямовуючи їх на будівництво медичних закладів та оснащення їх новітнім обладнанням. Також варта провести певні реформи, щодо залучення коштів із накопичених доходів шляхом впровадження медичного страхування, введення додаткових платежів та додаткового страхування, створення спеціальних фондів. Це дасть можливість медичним закладам формувати власні інвестиційні ресурси і послабить фінансову залежність від держави.

У сегменті освіти розуміємо діяльність людей, направлену на надання та отримання послуг дошкільними закладами, школами, вищими навчальними закладами різних рівнів акредитації, а також самоосвіта. Освіта є основою людського розвитку та прогресу суспільства, оскільки забезпечує індивідуальний розвиток особистості, майбутнього фахівця, формує інтелектуальний, духовний та виробничий потенціал держави.

Величина інвестицій в освіту дорівнює тому зростанню національного багатства, яке обумовлено індивідуальним внеском кваліфікованого індивіда людського ресурсу, що раніше отримав чи надав послугу освітньої галузі соціальної сфери. Інвестиційний механізм освіти є багатокomпонентним. Дошкільна та базова шкільна освіта зазвичай фінансується за рахунок державних коштів. Вищій освіті притаманні приватні вливання з приватних джерел юридичних та фізичних осіб. Не можна сказати, що такі інвестиції переважають, однак є присутніми. Інтерес юридичних осіб полягає в особистій участі формування кваліфікованих спеціалістів, забезпечуючи себе якісним трудовим ресурсом. Проте варто зазначити, що такий вид інвестування не набув достатнього поширення у загальній частці інвестиційного механізму освіти. Однак вага інвестиційних вкладень приватних фізичних осіб все ж таки відчутна, зважаючи на той факт, що у вищих навчальних закладах України значно переважає відсоткове співвідношення кількості державних замовлень кваліфікованих спеціалістів та так званих «контрактників» (студентів, що навчаються за приватні кошти на умовах контракту).

Різка нестача фінансування призводить до зниження якості та рівня наданих послуг, що, у свою чергу, може призвести до зниження якості та кількості людських ресурсів, а це не може не відбитися негативно на економічній ситуації держави. Тому при відсутності належного державного фінансування варто шукати нових шляхів формування інвестиційних ресурсів. Якщо держава не в змозі самостійно нести тягар фінансового забезпечення освіти, варто подумати про створення сприятливих умов для активного залучення інвестицій з боку фізичних та юридичних осіб, а також іноземних інвесторів.

Інвестиційні ресурси освіти формуються за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, коштів юридичних і фізичних осіб, у тому числі благодійних безоплатних внесків, власних коштів, отриманих освітніми закладами від додаткових послуг, а також інвестиційних кредитів вітчизняних та зарубіжних інвесторів.

У такій складовій соціальної сфери, як наука, здійснюється соціокультурна діяльність людей, спрямована на отримання істинних знань про світ, на відкриття об'єктивних законів про світ і передбачення тенденцій його розвитку. Інвестиції в науку сприяють розробці та впровадженню перспективних технологій. Наукова діяльність призводить до розвитку вітчизняних технологій, що дасть змогу прискорити модернізацію економіки. Інвестиції в науку в нашій державі, як і у високорозвинених країнах, мають стати найефективнішим способом розміщення ресурсів.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Якщо в галузі соціальної сфери, про які ми говорили раніше, хоча б частково можливо залучити інвестиційний капітал недержавного характеру, то в даній галузі помітні серйозні труднощі. Оскільки інвестиції в науку вимагають значних ресурсів і тривалого часу, а також характеризуються високим ступенем ризику, а приватні інвестори, як правило, бажають швидкого повернення вкладень, інвестування даної галузі на сьогодні являється пріоритетом держави. Однак венчурні фонди можуть стати альтернативним джерелом формування інвестиційних ресурсів, звісно ж за умови належної підтримки держави, у вигляді хоча б забезпечення нормативно-правової та методичної бази створення та функціонування таких фондів.

Для підвищення інвестиційної привабливості наукової галузі необхідно забезпечити: підвищення інноваційної активності економіки країни; створення необхідних елементів інноваційної інфраструктури, для ефективності механізмів передачі знань та технологій; підвищення капіталізації інтелектуального потенціалу.

У сегменті соціальної сфери – культури і мистецтва – ми розглядаємо діяльність людей, яка пов'язана із наданням послуг культурного та мистецького призначення, для задоволення духовних потреб населення, за допомогою бібліотек, музеїв, мистецьких галерей, театрів, кіностудій, радіо, телебачення, журнально-газетних видавництв. Культуру і мистецтво вважаємо невід'ємним елементом соціально-економічного життя суспільства, який допомагає розв'язати ряд економічних, політичних і соціальних проблем.

На сьогодні спостерігається поєднання державного та приватного фінансування даного сегмента соціальної сфери. Такий механізм інвестування має більше схилитися до недержавної форми інвестування, де держава сприятиме цьому через створення умов для формування різних фондів. Не останнє місце має займати соціальна свідомість заможного населення.

У галузі спорту бачимо організовану діяльність людей, що полягає у зіставленні їх фізичних та інтелектуальних здібностей, а також підготування до цієї діяльності і міжособистісних стосунків, що виникають у процесі.

Інвестиції в спорт не окупаються грошима, тобто не спостерігається швидкого прямого економічного ефекту. Це – інвестиції у престиж країни і в здоров'я нації, які мають бути прямим обов'язком держави. Цілі держави у справах спорту мають бути спрямовані на сприяння залучення до здорового способу життя всіх категорій населення, підвищення іміджу України у світі. Заходи по збереженню та зміцненню організаційних та матеріально-технічних засад спортивної діяльності країни мають проводитися на державному рівні.

Існує потреба в залученні інвестиційних ресурсів у спорт для вирішення таких проблем, як: відповідність сучасним вимогам кількості та оснащеності спортивних споруд; пропаганда здорового способу життя, фізичного виховання та спорту; необхідність підвищення рівня фізичного виховання і спорту у

навчально-освітніх закладах. Якщо держава переживає певні економічні труднощі і не в змозі залучати кошти державних та місцевих бюджетів у дану галузь, її прямим обов'язком стає створення сприятливих умов для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій приватних фізичних та юридичних осіб.

У галузі туризму слід розуміти надання послуг з активних видів відпочинку у формі мандрівок або виїздів з постійного місця проживання, поєднаних із розвагами, пізнанням природного оточення, архітектурних і мистецьких пам'яток, участь у різних заходах релігійного, культурного, спортивного, виховного чи іншого характеру.

При правильному підході до функціонування цієї сфери вона може стати не тільки засобом підвищення іміджу держави, а й високодохідною індустрією та джерелом наповнення бюджету країни. За останні роки Україна як молода держава з багатю історією, пам'ятками культури, мистецтва, самобутністю та іншими визначними пам'ятками викликала зацікавленість у світовій спільноті. Однак і вітчизняне населення також проявляє певний інтерес до внутрішнього туризму.

Дана галузь знаходиться на стадії розвитку і тому потребує підтримки як з боку держави, так з боку приватного сектору, в тому числі зарубіжного. Важливість державної ролі полягає не тільки в забезпеченні інвестиційними ресурсами, а й в ефективному державному регулюванні, впровадженні державних та регіональних цільових програм розвитку туризму, розробленні інвестиційних проектів туристично-рекреаційної спрямованості.

У галузі соціальної сфери – роздрібною торгівлі розуміємо надання послуг населенню з обміну товарами, послугами, цінностями і грошима для задоволення особистих потреб покупця та його родини, що охоплює заклади торгівлі.

Кількість підприємств, задіяних у роздрібній торгівлі, за десять років суттєво зменшилася. Це говорить про несприятливу ситуацію в даній сфері та низьку зацікавленість населення в її розвитку. В даному випадку вирішенню проблеми може сприяти не тільки вибір ефективного інвестиційного механізму для поживлення, а й ведення ефективної фіскальної та фінансово-кредитної політики державою.

Житлово-комунальне господарство – це сукупність галузей, що забезпечують життя і роботу населення країни в нормальних умовах, а також постачання підприємств галузей народного господарства необхідними ресурсами води, газу, тепла та електроенергії. Система житлово-комунального господарства представлена виробниками і споживачами житлово-комунальних послуг.

Слід констатувати той факт, що житлово-комунальна сфера є найменш сучасно оснащеною галуззю. Продовжується використання фізично і морально застарілого обладнання, що призводить до понаднормових витрат палива та енергії. Галузь потерпає від зношеності застарілих основних фондів, погіршення технічного стану об'єктів та підвищення їх аварійності. Також значних втрат житлово-комунальне господарство зазнає від надмірного та неефективного ви-

користання енергетичних ресурсів через застаріле енергетичне обладнання.

Для вирішення назрілих проблем необхідно не тільки залучити інвестиційні ресурси, а й вибрати оптимальний інвестиційний механізм, який би згладив гострі кути в даній галузі та дав тривалий ефективний результат. Значне місце має посісти залученні коштів міжнародних фінансових установ для реалізації проектів у сфері житлово-комунального господарства в містах України. Кредитні міжнародні ресурси для інвестиційних проектів залучатимуться за умов відкритої, прозорої конкуренції у відборі на їх отримання. Інвестиції в житлово-комунальну сферу від приватних вітчизняних інвесторів надійдуть лише за умови можливості приватного управління чи оренди об'єктів.

Громадське харчування являється однією з форм перерозподілу матеріальних цінностей між членами суспільства і займає гідне місце з реалізації соціально-економічних завдань, пов'язаних із зміцненням здоров'я людей, підвищенням продуктивності їх праці, економним використанням ресурсів, продовольчої сировини, скороченням часу на приготування їжі в домашніх умовах, створенням можливостей для культурного проведення відпочинку та дозвілля.

У галузі громадського харчування розуміємо діяльність з надання послуг споживачам у задоволенні їх потреб у готовій їжі та напоях відповідно до їх смаків та вподобань. Даний елемент соціальної сфери є досить привабливим та прибутковим для інвесторів, не вимагає великих обсягів інвестицій, тому щодо вибору інструментів інвестиційного механізму не постає великих запитань, оскільки тяжіє до інвестицій за рахунок приватних джерел.

У галузі екологічного захисту бачимо діяльність, що спрямована на захист навколишнього середовища, раціональне використання природних ресурсів, збереження особливо цінних та унікальних комплексів та забезпечення екологічної безпеки.

Немає потреби доводити важливість захисту навколишнього середовища, жодна сфера людської діяльності не може здійснюватися поза природокористуванням. Давно відомий вплив екологічної безпеки на рівень життя населення та на самий рівень якості трудового потенціалу, адже людина не може функціонувати поза природно-ресурсним потенціалом.

Неможливо відхиляти й той факт, що відновлення та збереження навколишнього середовища не здатне повноцінно відбуватися без допомоги людини, а отже це вимагає системних просторово-часових інвестицій, які допоможуть вирішити такі питання: раціональне використання природних ресурсів; поліпшення якостей та властивостей екосистеми; попередження та зниження екологічних ризиків.

Інвестування заходів екологічної безпеки є пріоритетом держави, але частка приватних інвестицій має також збільшуватися і держава зобов'язана сприяти заінтересованості приватного сектору до таких дій.

У рекламній галузі бачимо соціальну діяльність, спрямовану на задоволення потреб населення в товарах, послугах

та ідеях шляхом розповсюдження інформації у будь-якій формі та у будь-який спосіб з метою ознайомлення суспільства з тим чи іншим питанням. Дана галузь соціальної сфери є невід'ємною складовою, яка зайняла вагоме місце в діяльності людини. Вона являється не тільки головною рушійною силою процесу продажу, надаючи покупцеві інформацію про товар чи послугу, а й часто носить соціальний, політичний та релігійний характер, зосереджуючи увагу населення на суспільно важливих проблемах та питаннях.

Джерелами інвестування комерційної реклами є, як правило, кошти приватних осіб, які будуть мати або фінансовий зиск від її результатів, або стабілізацію результатів на ринку. Компанії та підприємства давно розвивають цю галузь. Щодо соціальної реклами, то вона є некомерційною інформацією державних органів і громадських організацій з питань здорового способу життя, охорони природи, раціонального використання енергоресурсів, профілактика правопорушень, соціального захисту та безпеки населення, в яку, як правило, інвестує держава або особи, які мають пільги, передбачені відповідним законодавством держави.

У галузі побутового обслуговування розглядаємо організовану діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язану з наданням побутових послуг з індивідуального виготовлення і ремонту одягу, взуття та трикотажних виробів, ремонту і будівництва житла, послуги перукарень, майстерень з ремонту побутової техніки, транспортних засобів, радіо- і телеапаратури та інше. Інвестиційні ресурси мають бути направлені на підтримку та вирішення основних проблем, трудового потенціалу, який задіяний у даній галузі; впровадження форм підготовки та перекваліфікації громадян для роботи; створення центрів інформаційної, консультативної та методичної допомоги; організація семінарів та нарад; організацію виконання заходів щодо прискорення розвитку сфери.

Висновки

Соціальна сфера є досить специфічною, адже являється ключовою сферою в житті суспільства, в якій реалізуються соціальні інтереси всіх верств населення, вона не тільки бере участь у відтворенні головної продуктивної сили суспільства – людини і тим самим активно впливає на створення сукупного продукту, а й визначає самі темпи соціально-економічного прогресу, тому в більшій мірі вимагає акценту на залученні ресурсів із державних джерел фінансування.

Відсутність належної уваги до розвитку соціальної сфери, на жаль, призводить до економічно слабкої та хиткої ситуації в державі, уповільнення темпів розвитку і погіршення якості економічного зростання. Брак інвестицій в соціальну сферу, а саме у людський капітал, призводить до економічних втрат: уповільнення темпів нарощування і оновлення основних не-виробничих засобів, погіршення їх технологічної структури, нестачі поточних матеріальних ресурсів соціальної сфери. Соціальне інвестування передбачає цільове залучення ресурсів для вирішення пріоритетних соціальних проблем населення.

Завдяки інвестиціям у соціальну сферу забезпечиться стабільний процес розширеного відтворення елементів економічної системи та підвищиться рівень якості життя членів суспільства.

Інвестиції в соціальну сферу сприятимуть збільшенню національного багатства через прискорення науково-технічного прогресу, створення необхідних передумов для підвищення рівня зайнятості у суспільному виробництві та раціонального використання трудових ресурсів, забезпечення розширеного відтворення робочої сили, удосконалення структури вільного часу працюючих.

Література

1. Гриньова В.М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності: Монографія / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – Х.: ХДЕУ, 2002. – 464 с.
2. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – 424 с.
3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Підручник / Т.В. Майорова. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
5. Чернов В.А. Инвестиционная стратегия: Учебное пособие для студентов вузов / В.А. Чернов. – М.: ЮНИТИ, 2003. – 157 с.
6. Шеремет В.В. Управление инвестициями: В 2-х томах. / В.В.Шеремет, В.М. Павлюченко, В.Д. Шапиро и др. – М.: Высшая школа, 1998. – Т. 1. – 416 с.; Т. 2. – 512 с.

7. Данилишин Б.М. Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства: Монографія / Б.М. Данилишин, В.І. Куценко, Я.В. Остафійчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2005. – 328 с.

8. Долишний М.І. Трудовий потенціал, зайнятість і ринок праці: теорія і практика / М.І. Долишний, С.М. Злупко, Т.С. Злупко, Т.Б. Токарський. – Львів: ІРД НАН України, 1997. – 340 с.

9. Куценко В.І. Розвиток соціальної сфери: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): Монографія / В.І. Куценко. – Ніжин: ТОВ «Видавництво Алекс-Поліграф», 2008. – 818 с.

10. Писаренко Т.М. Теоретичні основи та особливості формування фінансових ресурсів в установах невиробничої сфери / Т.М. Писаренко. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 61 с.

11. Проскуряков В.М. Экономический потенциал социальной сферы: содержание, оценка, анализ / В.М. Проскуряков, А.И. Самоукин. – М.: Экономика, 1991. – 159 с.

12. Руткевич М.Н. Социология образования и молодежи / М.Н. Руткевич. – М.: Гардарики, 2002. – 539 с.

13. Садова У.Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку / У.Я.Садова. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 407 с.

14. Третяк В.П. Дослідження соціальної сфери: методологія та практика: Монографія / В.П. Третяк. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. – 273 с.

15. «Про інвестиційну діяльність». Закон України від 18.09.91 р. №1560-ХІІ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>

А.Г. ЖАРІНОВА,
к.в.н., доцент, директор, Український інститут промислової власності

Функціонально-структурна модель системи внутрішньофірмового управління інтелектуального капіталу підприємства

У статті викладено результати досліджень щодо управління інтелектуальними активами підприємства та запропоновано функціонально-структурну модель системи управління інтелектуальним капіталом, яка дозволяє перетворити ринкові і корпоративні інформаційні потоки в інструменти підвищення ефективності і максимізації задоволення певних потреб ринку за рахунок збору, обробки і аналізу інформації про вимоги ринку і забезпечення відповідності політики комерціалізації інтелектуальних активів потребам клієнтів і інтересам самого підприємства.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелектуальні активи, інтелектуальний потенціал, інтелектуальна власність, інформація, комерціалізація.

В статье изложены результаты исследований относительно управления интеллектуальными активами предприятия и предложена функционально структурированная модель системы управления интеллектуальным капиталом, которая позволяет преобразовать рыночные и корпоративные информационные потоки в инструменты повышения эффективности и максимизации удовлетворения определенных потребностей рынка за счет сбора, обработки и анализа информации о требованиях рынка и обеспечения соответствия политики коммерциализации интеллектуальных активов потребностям клиентов и интересам самого предприятия.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, интеллектуальные активы, интеллектуальный потенциал,